

Utlåtande 2011:53 RIII+VIII (Dnr 328-1707/2010)

Anläggande av tre konstgräsfotbollsplaner samt byggnation av en ny personalbyggnad m.m. på Hjorthagens idrottsplats

Inriktningsbeslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Inriktningsbeslut för anläggande av tre konstgräsfotbollsplaner samt byggnation av ny personalbyggnad m.m. på Hjorthagens idrottsplats till en kostnad om 45 mnkr godkänns.
2. Idrottsnämnden och fastighetsnämnden anmodas att inrymma upprustnings- och moderniseringsprogram för Hjorthagens idrottsplats inom tilldelad investeringsbudget samt att i övrigt beakta vad föredragande borgarråden anført.

Föredragande borgarråden Regina Kevius och Madeleine Sjöstedt anför följande.

Ärendet

Inom stadsdelen Hjorthagen pågår för närvarande omfattande exploatering i området Norra Djurgårdsstaden. Idrottsnämnden har bedömt att när Norra Djurgårdsstaden är fullt utbyggd kommer nyttjandet av Hjorthagens idrottsplats att öka avsevärt och föreslår därför att två befintliga naturgräsplaner och en befintlig grusplan ersätts med tre konstgräsfotbollsplaner, en 11-manna-, en 7-manna- och en 5-mannaplan. Förslaget innehåller också uppförande av en ny personalbyggnad, garage för driftfordon samt en upprustning och modernise-

ring av befintlig omklädningsbyggnad. Projektet bedöms kunna påbörjas i november 2011 och färdigställas under våren 2013.

Investeringsutgiften bedöms till cirka 45 miljoner kronor, varav 20 miljoner kronor avser fotbollsplaner och 25 miljoner kronor avser ny personalbyggnad och ombyggnad av befintlig omklädningsbyggnad. Idrottsnämnden bedömer att driftkostnaderna kommer att vara oförändrade i jämförelse med dagens kostnader. Kapitalkostnaderna bedöms till 3,6 miljoner kronor år ett räknat på fyra procents internränta och en avskrivningstid på 20 år.

Idrottsnämnden har som kompensation för den mark som tagits i anspråk för gång- och cykelväg erbjudits en utökning av mark för idrottsändamål där det på sikt kan bli möjligt att uppföra en fullstor idrottshall. Möjlig byggstart kan ske tidigast 2015.

Idrottsnämnden har inte kunnat inrymma upprustning och modernisering av Hjorthagens idrottsplats inom tilldelad investeringsbudget och därför har nämnden underställt inriktningsbeslutet kommunfullmäktiges prövning med begäran om ökad investeringsbudget om 45 miljoner kronor för åren 2011 till 2013.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden och Östermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret delar idrottsnämndens uppfattning att det är angeläget att uppgradera bollplanernas funktionalitet i samband med att stadsdelen Norra Djurgårdsstaden exploateras då anläggningen kommer att användas av ett större antal personer. Stadsledningskontoret bedömer att idrottsnämnden, genom att prioritera, kan inrymma utgiften för upprustning och modernisering av Hjorthagens idrottsplats inom tilldelad investeringsbudget och föreslår därför att kommunfullmäktige beslutar att idrottsnämnden inte ges en budgetjustering utan att upprustnings- och moderniseringsprogram av Hjorthagens idrottsplats får prioriteras inom tilldelad investeringsbudget.

Exploateringsnämnden har inget att erinra mot det remitterade ärendet.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ställer sig positiv till att idrottsplatsen rustas upp och därmed lockar fler till idrott. Miljö- och hälsofrågorna måste dock beaktas vid upprustningen.

Stadsbyggnadsnämnden anser att förslagen om upprustning av idrottsområdet är förenliga med gällande detaljplan och pågående planering i området.

Trafik- och renhållningsnämnden tillstyrker remissen men markerar att frågor som angöring, parkering, tillgänglighet och avfallshantering ska utformas i samråd med trafik- och renhållningsnämnden.

Östermalms stadsdelsnämnd ser positivt på att idrottsytorna utökas, inklusive tillhörande byggnader. Stadsdelsnämnden anser även att den planerade gång- och cykelvägen är positiv för området. Det är viktigt att stadsdelsnämnden, genom parkmiljögruppen, får vara delaktig i det fortsatta arbetet med utformningen av markanläggningen.

Våra synpunkter

Norra Djurgårdsstaden kommer att vara ett av Stockholms mest expansiva stadsutvecklingsområden det närmaste årtiondet. Planeringen och förberedelserna för den nya bebyggelsen pågår för fullt och närmar sig genomförandeskedet. Stadsdelen är av kommunfullmäktige utpekad som miljöprofilområde med höga krav på innovativa tekniska lösningar för hållbart stadsbyggande. Norra Djurgårdsstaden kommer också att ha en tydlig kulturprofil, bland annat med den kulturscen som planeras i en av Ferdinand Bobergs tegelgasklockor.

I byggandet av nya stadsdelar är det viktigt att på ett tidigt skede planera in behovet av idrottsytor, likväl som andra viktiga servicefunktioner som lokaler för äldreomsorg, förskolor och skolor. Hjorthagens idrottsplats ligger strategiskt mellan den planerade bebyggelsen i Norra Djurgårdsstaden och den befintliga stadsdelen Hjorthagen. Idrottsplatsen kommer i framtiden att utgöra en viktig resurs i den växande stadsdelen. Därför är det bra att redan nu fatta inriktningsbeslut för konstgräsplaner i Hjorthagen.

Eftersom Hjorthagens IP ligger i anslutning till Norra Djurgårdsstaden är det viktigt att miljöfrågorna blir grundligt belysta i den fortsatta projekteringen. Miljö- och hälsoskyddsnämndens synpunkter rörande materialval för konstgräset, bullerfrågor m.m. bör beaktas i det arbetet. Frågor som angöring, parkering, tillgänglighet och avfallshantering bör utformas i samråd med trafik- och renhållningsnämnden.

De senaste åren har idrottsinvesteringarna ökat väsentligt. Därmed är det möjligt att göra omprioriteringar inom investeringsbudgeten, liksom att inrymma nya projekt som tillkommer under planeringsperioden. Jag delar därför stadsledningskontorets bedömning att investeringsmedlen för att anlägga konstgräsplaner på Hjorthagens IP bör rymmas inom befintliga budgetramar.

Eftersom ansvaret för idrottsanläggningar i kommunfullmäktiges budget för 2011 har förts över från idrottsnämnden till fastighetsnämnden (men där

idrottsnämnden har en beställarroll) ska båda nämnderna beakta detta beslut i investeringsplaneringen.

Samtidigt kan det finnas svårigheter att inrymma projekt till följd av nya exploateringsområden. Idrottsnämnden och fastighetsnämnden behöver därför, i samråd med exploateringsnämnden, göra en inventering av kommande investeringsbehov i stadsutvecklingsområden. Detta för att tydligt kunna avisera vilka projekt som kan bli aktuella att realisera i närtid samt att kartlägga konsekvenser av att inrymma sådana projekt inom befintlig investeringsbudget.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Tre konstgräsfotbollsplaner
3. Ny personal- och förrådsbyggnad
4. Ombyggd övervåning på befintlig omklädningsbyggnad

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådens förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Per Bolund* (MP) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta följande.

1. Inriktningsbeslut för anläggande av tre konstgräsfotbollsplaner samt byggnation av ny personalbyggnad m.m. på Hjorthagens idrottsplats till en kostnad om 45 mnkr godkänns.
2. Idrottsnämnden och fastighetsnämnden anmodas att inrymma upprustnings- och moderniseringsprogram för Hjorthagens idrottsplats inom tilldelad investeringsbudget samt att i övrigt beakta vad föredragande borgarråden anför.
3. I anläggningsförfarandet, vid uppförandet av ny personalbyggnad och vid upprustning och ombyggnation av befintliga byggnader, möta byggnadsstandarden och miljökraven för Norra Djurgårdsstaden.
4. Att därutöver anföras

Miljöpartiet välkomnar att Hjorthagen förses med tre nya konstgräsplaner. Trängseln på och i stadens planer och hallar är stor och Stockholm behöver en mer offensiv idrottspolitik för att matcha de ökande möjligheterna och behoven inom idrott och rekreation.

Hjorthagens idrottsplats ligger intill Nationalstadsparken och i närheten av den nya stadsdelen Norra Djurgårdsstaden. Det är viktigt att allt som byggs i detta område får en stark miljöprofil, inklusive denna förbättring av Hjorthagens idrottsplats. Målet bör vara att driftskostnaderna ska vara betydligt lägre än i dag, exempelvis genom att använda passivhusstandard samt investeringar i bergvärme, solvärmeteknik m.m.

De brister i underlaget, som Trafikkontoret påpekar, är oroande. Detta, tillsammans med tidigare motsvarande erfarenheter, tyder på att samarbetet mellan berörda förvaltningar inte är tillräckligt utvecklat.

Förslaget innebär ett visst naturintrång. Detta kan i sammanhanget vara motiverat utifrån det goda syftet och kan eventuellt betraktas som litet. Men intrånget sker i en redan ansträngd naturmiljö i ett område som har brist på omedelbar närhet till grönområden. Lämpliga kompensationsåtgärder är möjliga i de naturdelar som blir kvar, alternativt i de längre bort belägna grönområden som finns åt nordväst respektive sydost.

Valborgsmässofirandet i Hjorthagen har en lång tradition sedan generationer tillbaka. Det är därför viktigt att en likvärdig plats för Valborgsmässoeld ordnas.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet *Tomas Rudin* (S) enligt följande.

Anläggandet av en idrottsanläggning i Hjorthagen är positivt. Det är dock viktigt att det görs på ett sätt som matchar den byggnadsstandard och de miljökrav som idag finns för Norra Djurgårdsstaden.

Stockholm stad har nu möjlighet att på Hjorthagens idrottsplats göra en anläggning som är miljövänlig med tanke på närheten till Norra Djurgårdsstaden. Bygger man om, är det av stor vikt att man kan använda anläggningen effektivt under hela året. Det finns i dag, i drift, idrottsanläggningar där man nyttjar bergvärmeteknik för att kunna spela fotboll även under den kalla årstiden. Staden bör undersöka om detta skulle vara möjligt också i Hjorthagen.

Det är viktigt att även idrottsanläggningarna passar in i Norra Djurgårdsstadens miljöprofil. Det vore exempelvis rimligt att som förnyelsebar energi för uppvärmning undersöka möjligheterna att använda sig av bergvärme med energilagring. På detta sätt kan man även nyttja bergvärme för uppvärmning av personalbyggnaden. Det är nu ett utmärkt tillfälle att göra Hjorthagen till pilotprojekt. Idrottsanläggningen kommer att nyttjas under många år framgent och den extra investering som exempelvis bergvärme medför kommer att under tid bli mer lönsam, än att nyttja el eller fjärrvärme för uppvärmning. Kombinerar man anläggningen med sol och elceller blir anläggningen ytterligare en spjutspets för befintlig teknologi som inte nyttjas fullt ut.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Inriktningsbeslut för anläggande av tre konstgräsfotbollsplaner samt byggnation av ny personalbyggnad m.m. på Hjorthagens idrottsplats till en kostnad om 45 mnkr godkänns.

2. Idrottsnämnden och fastighetsnämnden anmodas att inrymma upprustnings- och moderniseringsprogram för Hjorthagens idrottsplats inom tilldelad investeringsbudget samt att i övrigt beakta vad föredragande borgarråden anfört.

Stockholm den 16 mars 2011

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Regina Kevius Madeleine Sjöstedt

Ylva Tengblad

Reservation anfördes av *Emilia Hagberg* och *Stefan Nilsson* (båda MP) med hänvisning till reservationen av (MP) i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av *Tomas Rudin*, *Olle Burell* och *Maria Östberg Svanelind* (alla S) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (S) i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av *Ann-Margarethe Livh* (V) enligt följande.

Vi anser att förslaget om konstgräsplaner vid Hjorthagens idrottsplats är bra och vällovligt.

Det borde kunna förutsättas att stadens förvaltningar samarbetar om viktiga projekt och att varje förvaltning inom sitt respektive kompetensområde bidrar till att goda förslag innehållande helhetsmässiga lösningar läggs fram för beslut till berörda nämnder.

De brister i det framlagda underlaget, som remissinstanserna pekar på, finner vi oroande, emedan detta tillsammans med tidigare motsvarande erfarenheter tyder på att samarbetet mellan berörda förvaltningar rörande sådana här förslag, blir alltmer rudimentärt.

En sak, som inte berörs i remissvaren, men som rimligen bör beröras i idrottsförvaltningens program, är att förslaget innebär ett visst naturintrång. Detta kan möjligtvis vara i sammanhanget motiverat utifrån det goda syftet och kan eventuellt betraktas som litet, men intrånget sker i en redan ansträngd naturmiljö i ett område som lokalt betraktat har brist på omedelbar närhet till grönområden. Lämpliga kompensationsåtgärder är möjliga i de naturdelar som blir kvar, alternativt i de fina men längre bort belägna grönområden som finns åt nordväst respektive sydost. Det är därför av vikt att även detta berörs i ett ärende av det här slaget.

ÄRENDET

Inom stadsdelen Hjorthagen pågår för närvarande omfattande exploatering i området Norra Djurgårdsstaden. Idrottsnämnden behandlade i september 2002 en remiss av program för Hjorthagen med flera områden. I samband med detta beslöt idrottsnämnden att samtidigt med de nya bostadsområdenas tillkomst upprusta och modernisera Hjorthagens idrottsplats. Idrottsnämnden har bedömt att när Norra Djurgårdsstaden är fullt utbyggd kommer nyttjandet av Hjorthagens idrottsplats att öka avsevärt. Då naturgräsplaner endast kan användas cirka 20 timmar per vecka bedöms konstgräsfotbollsplanerna bättre kunna möta en ökad efterfrågan då dessa i princip kan nyttjas obegränsat under årets alla snöfria dagar.

Idrottsnämnden föreslår därför i ett upprustnings- och moderniseringsprogram för Hjorthagens idrottsplats att två befintliga naturgräsplaner och en befintlig grusplan ersätts med tre konstgräsfotbollsplaner, en 11-manna-, en 7-manna- och en 5-mannaplan. Förslaget innehåller också uppförande av en ny personalbyggnad, garage för driftfordon samt en upprustning och modernisering av befintlig omklädningsbyggnad. Projektet bedöms kunna påbörjas i november 2011 och färdigställas under våren 2013.

Investeringsutgiften bedöms till cirka 45 miljoner kronor, varav 20 miljoner kronor avser fotbollsplaner och 25 miljoner kronor avser ny personalbyggnad och ombyggnad av befintlig omklädningsbyggnad. Idrottsnämnden bedömer att driftkostnaderna kommer att vara oförändrade i jämförelse med dagens kostnader. Kapitalkostnaderna bedöms till 3,6 miljoner kronor år ett räknat på fyra procents internränta och en avskrivningstid på 20 år.

Idrottsnämnden har som kompensation för den mark som tagits i anspråk för gång- och cykelväg erbjudits en utökning av mark för idrottsändamål där det på sikt kan bli möjligt att uppföra en fullstor idrottshall. Möjlig byggstart kan ske tidigast 2015.

Idrottsnämnden har inte kunnat inrymma upprustning och modernisering av Hjorthagens idrottsplats inom tilldelad investeringsbudget och därför har nämnden underställt inriktningsbeslutet kommunfullmäktiges prövning med begäran om att kommunfullmäktige beslutar att beakta behovet av ökad investeringsbudget om 45 miljoner kronor för åren 2011 till 2013.

Idrottsnämnden

Idrottsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 8 juni 2010 följande.

1. Nämnden godkänner för egen del förslag till inriktningsbeslut för att

anlägga tre konstgräsplaner samt byggnation av ny personalbyggnad m.m. på Hjorthagens idrottsplats till en kostnad om 45 mnkr, under förutsättning av kommunfullmäktiges beslut enligt nedan.

2. Nämnden begär att kommunfullmäktige beslutar om inriktning för projektet i enlighet med idrottsförvaltningens förslag i detta tjänsteutlåtande.
3. Nämnden begär att kommunfullmäktige beslutar att beakta behovet av utökad investeringsbudget för idrottsnämnden för åren 2011-2013 med totalt 45 mnkr för finansiering av projektet.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Jari Visshed m.fl. (S), ledamoten Mehdi Oguzsoy (V) samt ledamoten Else Lundin (MP), *bilaga 1*.

Idrottsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 24 maj 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Inom stadsdelen Hjorthagen pågår för närvarande omfattande exploatering av nya bostadsområden m.m. i den så kallade Norra Djurgårdsstaden. För förvaltningens del berörs Hjorthagens idrottsplats i planeringen av den nya stadsdelen. Förvaltningen har därför upprättat ett upprustnings- och moderniseringsprogram för idrottsplatsen. Programmet föreslår att befintliga två naturgräsplaner och en grusplan ersätts med tre konstgräsplaner, en 11-manna-, en 7-manna- och en 5-manna plan. Förvaltningen föreslår även att en ny personalbyggnad uppförs och att befintlig omklädningsbyggnad upprustas och moderniseras genom iordningställande av en servering och ytterligare tre omklädningsrum i nuvarande personalutrymmen.

Byggstarten planeras ske i november 2011 och med ett färdigställande under våren 2013.

Investeringskostnaden bedöms till cirka 45 mnkr. Kapitalkostnaden, ränta och avskrivning, uppgår till 3,6 mnkr för år 1.

Förvaltningen har i gällande treårsprogram för 2011-2013 inte kunnat inrymma något av flera planerade exploateringsprojekt inom den tilldelade investeringsramen. Detta får till följd att föreliggande projekt endast kan genomföras om kommunfullmäktige tillskjuter extra investeringsmedel för 2011-2013 med 45 mnkr utöver den ram för kommande år som anges i budget 2010.

Förvaltningen föreslår att idrottsnämnden för egen del godkänner inriktningen för anläggande av tre konstgräsplaner samt byggnation av en ny personalbyggnad och ombyggnad av befintlig omklädningsbyggnad på Hjorthagens idrottsplats till en kostnad om 45 mnkr.

Förvaltningen föreslår att nämnden begär att kommunfullmäktige godkänner inriktningen för projektet samt beslutar att beakta behovet av utökad investeringsbudget för åren 2011-2013 för idrottsnämnden med totalt 45 mnkr för finansiering av projektet i kommande budgetarbete.

Ärendet beredning

Ärendet har beretts av planeringsavdelningen i samråd med administrativa avdelningen och driftavdelningen.

Hjorthagens idrottsplats

Hjorthagens idrottsplats är belägen i anslutning till Artemisgatan och Jägmästargatan i stadsdelen Hjorthagen. Idrottsplatsen invigdes 1934 och innehåller en 11-manna naturgräsplan, en 7-manna naturgräsplan och en 7-manna grusplan. På idrottsplatsen finns en kombinerad personal- och omklädningsbyggnad samt en serverings- och förrådsbyggnad. Den sistnämnda byggnaden är i mycket dåligt skick och bör rivas och ersättas med en ny modern och energisnål byggnad. Omklädningsbyggnaden är i två plan med bland annat fyra omklädningsrum för aktiva i bottenplanet och personal- och förrådsutrymmen på det övre planet. På det övre planet finns även vissa föreningsutrymmen som kansli och mötesrum.

I anslutning till idrottsplatsen finns en gammal före detta skolmatsalsbyggnad som i dagsläget används som kontor m.m. för Djurgårdens IF Ungdomsfotboll. Största nyttjare av idrottsplatsen är Värtans IK, Djurgårdens IF Ungdomsfotboll och lokala skolor.

Bakgrund

Idrottsnämnden behandlade i september 2002 en remiss av program för Hjorthagen med flera områden (Norra Djurgårdsstaden). Remissen innehöll bland annat förslag på exploatering för nya bostadsområden runt Gasverksområdet och Stor-ängsområdet. Nämnden fattade beslut om att i samband med de nya bostadsområdenas tillkomst att samtidigt upprusta och modernisera Hjorthagens idrottsplats. I remissen föreslogs bland annat att ersätta nuvarande 11-manna och 7-manna naturgräsplaner och 7-manna grusplan med en 11-manna konstgräsfotbollsplan, en fullstor idrottshall och en 7-manna fotbollshall.

I samband med att berörda förvaltningar nu börjat detaljstudera området har ett förslag framförts om att knyta samman gamla Hjorthagsområdet med det nya Gasverksområdet genom att anlägga en gång- och cykelväg från Jägmästargatan till Gasverksvägen och med en vägsträckning inom södra delen av Hjorthagens idrottsplats. I den nya gång- och cykelvägen ska de ledningsdragande verken lägga nya ledningar. Förvaltningen har accepterat placeringen och dragningen av den nya gång- och cykelvägen genom idrottsplatsområdet.

Förvaltningen föreslår att den tidigare planerade fotbollshallen utgår på grund av utrymmesskäl i idrottsplatsens upprustningsförslag och ersätts med att anlägga tre konstgräsfotbollsplaner, en 11-manna, en 7-manna och en 5-manna plan. Konst-

gräs fotbollsplanerna kommer att placeras enligt *bilaga 1*.

Förvaltningen har som kompensation, för den mark som gång- och cykelvägen tar i anspråk, erbjudits en utökning av idrottstomten västerut, mot nuvarande Gas-verkswägen, för att där på sikt möjliggöra för uppförandet av en fullstor idrottshall. Idrottshallen kan inte börja byggas förrän tidigast 2015 och när Gasverkswägen erhållit en ny sträckning. Idrottshallen ingår inte i detta inriktningsbeslut.

Förvaltningen har därutöver studerat möjligheten att iordningställa flera omklädningsrum inom Hjorthagens idrottsplats och samtidigt låta driftpersonalen få ändamålsenliga personallokaler och garage för driftfordon. Förvaltningen föreslår att den befintliga uttjänta serverings- och förrådsbyggnaden rivs och ersätts med en ny modern och energisnål byggnad med ändamålsenliga utrymmen för personal, förråd, garage och allmänhetens toaletter. Se även *bilaga 2*.

Förvaltningen föreslår vidare att på övervåningen i den befintliga omklädningsbyggnaden inrymma en servering i nuvarande personalutrymmen och att drift-förrådet byggs om till tre omklädningsrum för aktiva i enlighet med *bilaga 3*.

Investerings mål och syfte

Förvaltningen bedömer att efterfrågan på nyttjandet av Hjorthagens idrottsplats kommer att öka avsevärt när Norra Djurgårdsstaden är fullt utbyggt. Målet med anläggande av konstgräsplanerna är att öka nyttjandegraden på idrottsplatsen. Dagens naturgräsplaner kan endast användas cirka 20 timmar i veckan under perioden maj till och med oktober. En konstgräs fotbollsplan kan i princip användas obegränsat under alla årets snöfria dagar.

Syftet med investeringen är att på befintliga naturgräsplaner och grusplan anlägga tre konstgräs fotbollsplaner med regelrätta spelmått för 11-manna-, 7-manna- och 5-manna fotbollsverksamhet. Samtliga fotbollsplaner ska förses med planbelysning. I anslutning till 11- och 7-manna planerna kommer en läktare att iordning-ställas i slänten utmed den norra långsidan. Anläggande av tre konstgräsplaner kräver även en utökad omklädningskapacitet på idrottsplatsen. Förvaltningen föreslår att tre nya omklädningsrum iordningställs på övervåningen i befintlig omklädningsbyggnad. För att förbättra personalens arbetsförhållanden erfordras en ny personalbyggnad inklusive ändamålsenliga driftförråd och garage.

Översiktlig redovisning av åtgärder, prestationer och miljökonsekvenser

Förvaltningen kommer i samband med projekteringen att genomföra en geoteknisk undersökning av det berörda idrottsområdet. Detta för att undersöka markens beskaffenhet samt att reda på om det finns några markföroreningar inom området.

Projektering och byggande ska ske på sådant sätt att angivna krav i förvaltningens ”Program för miljöanpassat byggande” beaktas.

Förvaltningen kommer i anbudsförfrågan kräva att entreprenörerna redovisar en miljöplan inklusive miljöstyrning och egenkontroll av material- och produktval.

Översiktlig tidplan

De ledningsdragande verken planerar att genomföra sina ledningsarbeten genom idrottsplatsen med start hösten 2010. Därefter planerar exploateringskontoret att anlägga gång- och cykelvägen. Med utgångspunkt från dessa arbeten bedömer förvaltningen att en lämplig byggstart är hösten 2011 och med ett färdigställande under våren 2013.

Budgetkonsekvenser

Investeringskostnaden för de tre konstgräsfotbollsplanerna inklusive planbelysning och erforderliga kringarbeten har enligt utomstående konsulter beräknats till cirka 20 mnkr.

Förvaltningen bedömer investeringskostnaden för byggnation av en ny personalbyggnad och ombyggnad av befintlig omklädningsbyggnad till cirka 25 mnkr. Totalkostnaden för upprustnings- och moderniseringsåtgärderna uppgår således till totalt cirka 45 mnkr, vilket är 5 mnkr lägre än vad förvaltningen har redovisat i gällande treårsprogram.

Förvaltningen bedömer att driftkostnaden kommer att vara oförändrad i förhållande till dagsläget för Hjorthagens idrottsplats.

Kapitalkostnaden, 4 procent i ränta och med en rak avskrivning på 20 år för markarbetena och 33 år för byggnaderna uppgår till 3,6 mnkr för år 1. För varje år sjunker sedan kapitalkostnaden, d.v.s. räntan på ett års avskrivning.

Personal- och arbetsmiljökonsekvenser

Förvaltningen bedömer att arbetsmiljön inte kommer att förändras nämnvärt efter anläggandet av konstgräsfotbollsplanerna. När den nya personalbyggnaden är färdigställd kommer arbetsmiljön att förbättras avsevärt med ändamålsenliga personallokaler, förrådsutrymmen och garage.

Tillgänglighet

I dagsläget är det en nivåskillnad mellan befintlig omklädningsbyggnad och fotbollsplanerna. Denna nivåskillnad kommer att kvarstå även efter anläggandet av de nya konstgräsfotbollsplanerna. Förvaltningen kommer dock att tillse att personer med funktionsnedsättning kommer att kunna ta sig på ett bra sätt till de nya konstgräsfotbollsplanerna och befintlig omklädningsbyggnad genom att iordningställa ramper o.dyl. i enlighet med stadens tillgänglighetsstandard.

Byggnationen av den nya personalbyggnaden och ombyggnaden av omklädningsbyggnaden med servering och omklädningsrum kommer att iordningställas så att funktionsnedsatta kan nyttja dessa faciliteter.

Förvaltningens synpunkter

Enligt stadens regler för beslut om investeringar kan nämnden normalt fatta inriktningsbeslut för projekt med en utgift under 300 mnkr. Detta förutsätter att projektet bedöms kunna inrymmas inom nämndens budgetram berörda år. Inom staden pågår ett flertal större exploateringsprojekt som berör idrottsanläggningar. Projekten har ofta

osäkra tidplaner. Planering och genomförande av berörda idrotts-anläggningar styrs av tidplanen för övriga investeringar inom de övergripande projekt som exploateringsnämnden ansvarar för.

Förvaltningen har i gällande treårsprogram, för åren 2011-2013, inte kunnat inrymma något av flera planerade exploateringsprojekt inom den tilldelade investeringsramen. Upprustning och modernisering av Hjorthagens idrottsplats inryms således inte i det ordinarie treårsprogrammet. Detta får till följd att projektet endast kan genomföras om kommunfullmäktige tillskjuter extra investeringsmedel för 2011-2013 med 45 mnkr utöver den budgetram som anges för kommande år i kommunfullmäktiges budget 2010. Mot den bakgrunden föreslår förvaltningen att inriktningsbeslutet fastställs av kommunfullmäktige. Hittills nedlagda kostnader för program och förprojektering har inrymts i förvaltningens verksamhetsplan för 2010.

Förvaltningen föreslår att idrottsnämnden för egen del godkänner inriktningen av anläggande av tre konstgräs fotbollsplaner samt byggnation av en ny personalbyggnad och ombyggnad av befintlig omklädningsbyggnad på Hjorthagens idrottsplats till en kostnad om 45 mnkr.

Förvaltningen föreslår att nämnden begär att kommunfullmäktige godkänner inriktningen för projektet, samt beslutar att beakta behovet av utökad investeringsbudget för åren 2011-2013 för idrottsnämnden med totalt 45 mnkr för finansiering av projektet i kommande budgetarbete.

BEREDNING

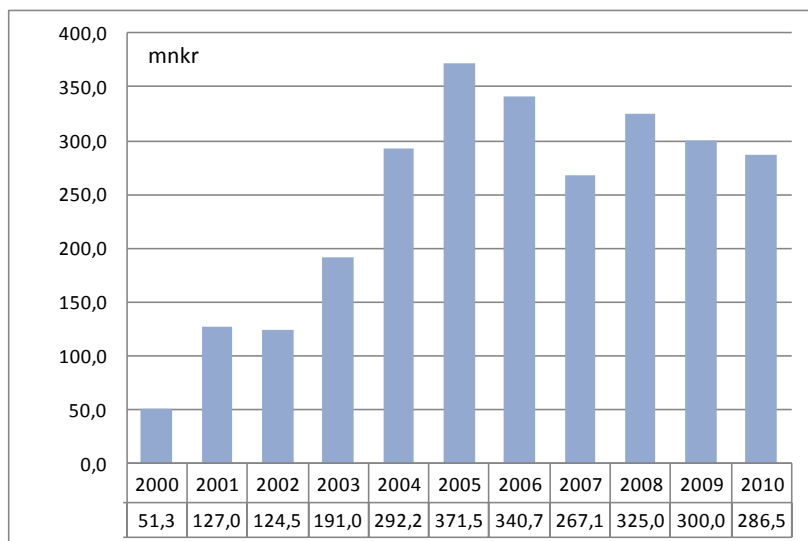
Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden och Östermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 18 oktober 2010 har i huvudsak följande lydelse.

I kommunfullmäktiges budget för 2010 med inriktning för åren 2011 och 2012 sägs att idrottsnämndens satsningar på nya anläggningar ska utgå från en långsiktig planering av idrottsverksamheten i staden. Nämnden ska planera och fördela produktionen över tid så att en utbyggnad av idrottsverksamheten kan ske på en långsiktigt hållbar nivå. Vidare sägs att idrottsnämnden tillsammans med exploateringsnämnden ska säkerställa att behovet av rekreation och spontanidrott tillgodoses i stadens exploateringsområden.

Stadsledningskontoret kan konstatera att takten i utbyggnaden av idrottsanläggningar ökat väsentligt över tid liksom idrottsnämndens investeringsbudget, se diagram nedan.

Tabell: Av kommunfullmäktige beslutad investeringsbudget för idrottsnämnden 2000-2010. I 2010 års siffror ingår även under året beslutade budgetjusteringar och ombudgeteringar.

I idrottsnämndens egen planering för kommande år ligger också ett mycket stort antal pågående och planerade större investeringsprojekt. Dessa är bland annat upprustning och modernisering av fyra sim- och idrottshallar, uppförande av evakueringsanläggningar till följd av upprustning i simhallar, ny fullstor hall invid Engelbrektsskolan, Sättra ridanläggning, ny idrottshall i Stora Mossen, upprustning av Stockholms Stadion med mera. Utöver detta planeras för en rad exploateringsprojekt däribland en större anläggning på Nordvästra Kungsholmen. I och med att mängden stora projekt ökar ställs mycket höga krav på en strategisk och långsiktig planering.

Idrottsnämnden har bedömt utgiften för att modernisera och upprusta Hjorthagens idrottsplats till cirka 45 miljoner kronor. Enligt idrottsförvaltningen fördelar sig kostnaderna över tid med 5 miljoner kronor 2011, 30 miljoner kronor 2012 och 10 miljoner kronor 2013. Enligt stadens investeringsanvisningar, beslutade av kommunstyrelsen den 26 oktober 2005, kan stadens nämnder för egen del fatta inriktningsbeslut för projekt under 300 miljoner kronor och genomförandebeslut för projekt där utgiften understiger 50 miljoner kronor. Då upprustning och modernisering av Hjorthagens idrottsplats understiger 50 miljoner kronor konstaterar stadsledningskontoret att projektet formellt inte behöver beslutas av kommunfullmäktige. Idrottsnämnden har dock ändå valt att överlämna ärendet till kommunfullmäktige för beslut då nämnden inte anser sig kunna inrymma utgiften för modernisering och upprustning av Hjorthagens idrottsplats.

Stadsledningskontoret delar idrottsnämndens uppfattning att det är angeläget att uppgradera bollplanernas funktionalitet i samband med att stadsdelen Norra Djurgårdsstaden exploateras då anläggningen kommer att användas av ett större antal personer. Enligt stadsledningskontorets uppfattning ska idrottsnämnden planera och prio-

ritera såväl utbyggnader och upprustningar i befintliga områden som i exploateringsområden.

Stadsledningskontoret bedömer att idrottsnämnden, genom att prioritera, kan inrymma utgiften för upprustning och modernisering av Hjorthagens idrottsplats inom tilldelad investeringsbudget. Idrottsnämnden har de senaste åren fått en väsentligt ökad investeringsbudget vilket gjort det möjligt för nämnden att göra omprioriteringar inom denna samt även möjlighet att inrymma nya projekt som tillkommit under planeringsperioden. Dessutom har nämnden både 2008 och 2009 begärt ombudgetering av investeringsmedel som inte förbrukats.

Stadsledningskontoret instämmer dock med idrottsnämnden att det kan finnas svårigheter att inrymma projekt till följd av nya exploateringsområden i det som kan kallas nämndens normalnivå och anser därmed att idrottsnämnden i särskilda fall kan hemställa att kommunfullmäktige fattar beslut om budgetjustering. Stadsledningskontoret anser dock att nämnden i sitt underlag till budget tydligt ska avisera vilka projekt som kan bli aktuella att realisera i närtid samt att i budgetunderlaget redovisa konsekvenser av att nämnden inrymmer ett sådant projekt inom befintlig investeringsbudget.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunfullmäktige beslutar att idrottsnämnden inte ges en budgetjustering utan att upprustnings- och moderniseringsprogram av Hjorthagens idrottsplats får prioriteras inom tilldelad investeringsbudget samt att nämnden i övrigt beaktar vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Exploateringsnämnden

Exploateringsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 28 oktober 2010 att överlämna och återopa kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande daterat den 5 oktober 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Kontoret anser att en utbyggd idrottsplats inklusive ny personal- och omklädningsbyggnad väl kompletterar den utveckling som nu sker i Norra Djurgårdsstaden, där 5 000 lägenheter kommer att byggas på gasverksområdet som nu avvecklas. På sikt kommer även en fullstor idrottshall kunna inrymmas inom idrottsplatsen, men inte förrän Gasverksvägen lagts om vilket inte kan ske förrän Norra Länken öppnats.

Kontoret är delaktigt i planeringen och har nyligen erhållit en granskningshandling för de åtgärder som föreslås inom idrottsplatsen. I granskningsvaren kommer mer detaljerade synpunkter att lämnas till idrottsförvaltningen.

I planerna för ombyggnaden har behovet av en gång- och cykelförbindelse mellan östra uppgången vid Ropstens T-bana, Hjorthagens skola mm, och den nya bebyggelsen på gasverksområdet beaktats. Sträckningen på västra sidan av idrottsplatsen är den kortaste förbindelsen och den med minst lutning mellan områdena. I samband med utbyggnaden av förbindelsen förbereder nu kontoret ledningsdragning av bland annat

fjärrvärme till gasverksområdet, samt bortschaktning av den vall som tidigare utgjorde idrottsplatsens gräns.

Kontorets åtgärder för ovanstående inryms inom genomförandebeslutet för etappen Norra 1. Senare delar av kontorets kostnader för idrottsplats och gång- och cykelstråk kommer att belasta delprojektet Gasklocka 3&4.

Exploateringskontorets förslag

Kontoret har inget att erinra mot det remitterade ärendet. Kontoret föreslår att nämnden överlämnar och återoppar kontorets svar på remissen

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 25 oktober 2010 att tillstyrka inriktningsbeslutet med beaktande av de miljö- och hälsofrågor som lyfts fram i förvaltningens tjänsteutlåtande.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Malte Sigemalm m.fl. (S) och tjänstgörande ersättaren Tina Kratz (V), *bilaga 1*.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 8 oktober 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Hjorthagens idrottsplats ligger inom stadsdelen Hjorthagen där det pågår omfattande exploatering av nya bostadsområden i den så kallade Norra Djurgårdsstaden. Då Norra Djurgårdsstaden är ett av stadens miljöprofilsområden är det av stor vikt att all exploatering inom området har hög miljöprofil.

Förvaltningen ställer sig positiv till att idrottsplatsen rustas upp och därmed lockar fler till idrott. Miljö- och hälsofrågorna nedan måste dock beaktas vid upprustningen.

Konstgräsplaner har många fördelar jämfört med konventionella gräsplaner. En av fördelarna ur både miljö- och ekonomisynpunkt är att konstgräs är mindre underhållskrävande. De kräver till exempel varken vattning, gödsling eller användning av bekämpningsmedel.

Det finns flera olika typer av konstgräs men principen är oftast densamma. Det är plastgrässtrån av polyeten, polypropylen eller nylon som är fästa i en plastväv. Mellan grässtråna fyller man i sand och gummigranulat. Sanden är till för att ge tyngd och hålla plastväven på plats medan gummit är till för att ge svikt. Ur miljösynpunkt kan gummigranulatet vara ett miljöproblem. Gummigranulatet tillverkas av återvunnet gummi i form av bildäck eller av nyttillverkat gummi. Enligt Kemikalieinspektionens PM 2/06 kan konstgräs som innehåller gummi från återvunna däck medföra lokala miljörisker. Undersökningar har visat att zink och fenoler kan läcka ut från gummigranulaten och om ämnena når intilliggande vattendrag kan de påverka vattenlevande och

sedimentlevande organismer.

Enligt Idrottsförvaltningens krav för konstgräs gäller följande: Material i konstgräsplaner ska följa Naturvårdsverkets generella riktvärden för förorenad mark, rapport nr 5976 (KM-känslig markanvändning). Kontroll ska ske via intyg eller analysprotokoll från tillverkare/leverantörer vid upphandling och leverans av material. Detta har Miljöförvaltningen inga synpunkter på. Idrottsförvaltningen ställer också krav på att konstgräs i första hand inte ska innehålla gummi från återvunna däck. De hänvisar till PM 2/06 "Konstgräs ur ett kemikalieperspektiv" från Kemikalieinspektionen där det framgår: "I enlighet med Riksdagens miljömål bör material som innehåller särskilt farliga ämnen inte användas. Det innebär att granulat av återvunnet gummi inte bör användas där nya konstgräsplaner ska anläggas.

Då Hjorthagens IP ligger i anslutning till Norra Djurgårdsstaden bör man enligt Miljöförvaltningen följa Kemikalieinspektionens rekommendation att inte använda granulat av återvunnet gummi. Detta bör också gälla det granulat som används vid påfyllnad i driftskedet.

Miljöförvaltningen är positiv till att idrottsförvaltningen i anbudsförfarandet av entreprenören kommer att kräva en redovisning av miljöplan inklusive miljöstyrning och egenkontroll av material- och produktval. Miljöförvaltningen anser att det är viktigt med en väl fungerande egenkontroll som visar att de krav som följer av miljöbalkens hänsynsregler uppfylls.

I inriktningsbeslutet framgår inte om det kommer att ske uppvärmning av konstgräsytor. Om en uppvärmning blir aktuell är det av stor vikt att den blir så energieffektiv som möjligt och att en förnyelsebar energikälla väljs.

Då idrottsanläggningar upprustas med konstgräs och bra belysning används de mer frekvent än tidigare av idrottsföreningar samt för spontanidrott. Anläggningarna används ofta sent på kvällarna sommartid för spontanidrott, men även som festplatser. En ökad användning av idrottsplatsen kan medföra att närboende blir mer störda av ljus från strålkastare, ljud från idrottsutövare och publik samt ökad biltrafik till och från området. Avdelningen för hälsoskydd på Miljöförvaltningen har i ökad utsträckning, allteftersom fler konstgräsplaner anlagts fått in klagomål på buller från idrottsanläggningar med konstgräs. En bullerberäkning bör göras som kan ligga till grund för hur läktare, omklädningsrum m.m. placeras på bästa sätt för att t.ex. utgöra ett naturligt bullerskydd gentemot befintliga samt kommande bostäder. Man bör även se över strålkastarnas placering så att ljuset i så liten omfattning som möjligt stör kringboende.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 20 januari 2011 att överlämna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 20 januari 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Idrottsnämnden beslutade den 8 jun 2010 att godkänna förslag till inriktningsbeslut för anläggande av tre konstgräsfotbollsplaner samt byggnation av en ny personalbyggnad mm på Hjorthagens idrottsplats. Kommunstyrelsen har översänt beslutet till stadsbyggnadsnämnden för yttrande.

Inriktningsbeslutet innebär att befintliga två naturgräsplaner och en grusplan ersätts med tre konstgräsplaner; en 11-manna, en 7-manna och en 5-mannaplan. En ny personalbyggnad uppförs och befintlig omklädningsbyggnad upprustas.

Stadsdelen Hjorthagen är en del av stadsutvecklingsområdet Norra Djurgårdsstaden, där det för närvarande pågår omfattande planering och anläggande av nya bostadsområden. Hjorthagens idrottsplats ligger strategiskt mellan den planerade bebyggelsen och befintliga Hjorthagen och kommer i framtiden att utgöra en viktig resurs i den växande stadsdelen.

Föreslagen upprustning av Hjorthagens idrottsplats är en angelägen del av de satsningar som görs i anslutning till den nya bostadsbebyggelsen. Förutom de åtgärder som ingår i idrottsnämndens inriktningsbeslut pågår bland annat planering för en gång- och cykelväg längs idrottsplatsen, som kommer att utgöra en viktig förbindelse mellan Hjorthagens centrum och de nya bostäderna vid gasverksområdet. I planeringen för gasverksområdet studeras även möjligheten att inrymma en idrottshall i anslutning till Hjorthagens idrottsplats.

Föreslagen upprustning av idrottsområdet är förenlig med gällande detaljplan och pågående planering i området. Stadsbyggnadskontoret har därför inget att erinra mot förslaget.

Trafik- och renhållningsnämnden

Trafik- och renhållningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 26 oktober 2010 att tillstyrka remissen samt markera att frågor som angöring, parkering, tillgänglighet och avfallshantering ska utformas i samråd med trafikkontoret.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Mats Lindqvist (MP) och ledamoten Kajsa Stenfelt (V), *bilaga 1*.

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 26 oktober 2010 har i huvudsak följande lydelse.

I samband med exploateringen av gasverksområdet finns det ett behov att knyta samman den nya bebyggelsen och den gamla bebyggelsen i Hjorthagen. En ny gång- och

cykelväg kommer därför att anläggas på en del av det som i dag utgör Hjorthagens idrottsplats. Trafikkontoret har varit delaktigt i arbetet med detta nya viktiga stråk som ska knyta samman områdena. I den nya gång- och cykelvägen ska dessutom de ledningsdragande verken lägga nya ledningar. Den mark som gång- och cykelvägen tar i anspråk ersätts så småningom genom att idrottsplatsens område utökas västerut mot nuvarande Gasverksvägen. När Gasverksvägen får en ny sträckning, tidigast 2015, kan därmed en fullstor idrottshall anläggas inom området. Idrottshallen ingår inte i aktuellt inriktningsbeslut utan det omfattar endast utomhusplanerna och tidigare nämnda byggnader.

I idrottsförvaltningens tjänsteutlåtande görs endast en översiktlig redogörelse av förslaget till den nya idrottsplatsen. Frågor som hur anläggningen ska angöras, var det inryms parkering för såväl bil som cykel eller hur avfallshanteringen ska ske redovisas därmed inte. Inte heller entréernas lägen redovisas. Tjänsteutlåtandet anger att idrottsplatsen även fortsättningsvis kommer ha nivåskillnader men att stadens krav på tillgänglighet ska beaktas genom till exempel ramper. Det är viktigt att trafikkontoret får vara delaktigt i det fortsatta arbetet med utformningen av idrottsplatsen för att säkerställa att ovanstående frågor hanteras på ett tillfredställande sätt.

Trafikkontorets förslag

Trafikkontoret föreslår att trafik- och renhållningsnämnden tillstyrker remissen. Frågor som exempelvis angöring, parkering, tillgänglighet och avfallshantering ska utformas i samråd med trafikkontoret.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 21 oktober 2010 att godkänna och överlämna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Rolf Lindell m.fl. (S), ledamoten Marion Sundqvist (MP) och ledamoten Per Hamnström (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Rolf Lindell m.fl. (S), ledamoten Marion Sundqvist (MP) och ledamoten Per Hamnström (V), *bilaga 1*.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 13 oktober 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Efterfrågan på idrottsytor kommer att öka i samband med att nya bostäder byggs i Norra Djurgårdsstaden byggs och nya boende flyttar in.

Förvaltningen ser positivt på att idrottsytorna utökas, inklusive tillhörande byggnader.

der. Förvaltningen anser även att den planerade gång- och cykelvägen är positiv för området.

Förvaltningen vill tillägga att en ny plats för Valborgsmässobrasa behöver utses inom området, samt att en entré från norr behöver tillskapas.

Förslaget till den nya idrottsplatsen redovisas mycket översiktligt.

Det är viktigt att stadsdelsförvaltningen genom parkmiljögruppen, får vara delaktig i det fortsatta arbetet med utformningen av markanläggningen.

Förvaltningen föreslår stadsdelsnämnden att tillstyrka förslaget.

RESERVATIONER M.M.

Idrottsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Jari Visshed m.fl. (S), ledamoten Mehdi Oguzsoy (V) och ledamoten Else Lundin (MP) enligt följande.

Vi välkomnar varmt att staden och området det växande området Hjorthagen nu förses med tre nya konstgräsplaner. Trängseln på och i stadens planer och hallar är stor och Stockholm behöver en mer offensiv idrottspolitik för att matcha det ökande behovet av idrott och rekreation.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Malte Sigemalm m.fl. (S) och av som ledamot tjänstgörande ersättaren Tina Kratz (V) enligt följande.

Stockholm stad har nu möjlighet att på Hjorthagens idrottsplats göra en anläggning som är miljövänlig med tanke på närheten till Norra Djurgårdsstaden.

Bygger man om är det av stor vikt att man kan använda anläggningen effektivt under hela året.

Det finns i dag, i drift, idrottsanläggningar där man nyttjar bergvärmeteknik för att kunna spela fotboll även under den kalla årstiden.

Ska man som det även framgår i förvaltningens utlåtande nyttja förnyelsebar energi för uppvärmning bör man nu pröva bergvärme med energilagring. På detta sätt kan man även nyttja bergvärme för uppvärmning av personalbyggnaden.

Att i detta läge inte göra Hjorthagen till ett pilotprojekt, vore ur många aspekter orimligt. Idrottsanläggningen kommer att nyttjas under många år framgent och den extra investering som ex bergvärme medför kommer att under tid bli mer lönsam än att nyttja el eller fjärrvärme för uppvärmning. Kombinerar man anläggningen med sol och elceller blir anläggningen ytterligare en spjutspets för befintlig teknologi som inte nyttjas fullt ut

Trafik- och renhållningsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Mats Lindqvist (MP) och ledamoten Kajsa Stenfelt (V) enligt följande.

Vi anser att förslaget om konstgräsplaner vid Hjorthagens idrottsplats är bra och vällovligt. Det borde kunna förutsättas att stadens förvaltningar samarbetar om viktiga

projekt och att varje förvaltning inom sitt respektive kompetensområde bidrar till att goda förslag innehållande helhetsmässiga lösningar läggs fram för beslut till berörda nämnder. De brister i det framlagda underlaget, som Trafikkontoret föredömligt pekar på, finner vi oroande, emedan detta tillsammans med tidigare motsvarande erfarenheter tyder på att samarbetet mellan berörda förvaltningar rörande sådana här förslag, blir alltmer rudimentärt.

Ytterligare en sak, som inte berörs i Trafikkontorets tjänsteutlåtande, men som rimligen bör beröras i Idrottsförvaltningens program, är att förslaget innebär ett visst naturintrång. Detta kan möjligtvis vara i sammanhanget motiverat utifrån det goda syftet och kan eventuellt betraktas som litet, men intrånget sker i en redan ansträngd naturmiljö i ett område som lokalt betraktat har brist på omedelbar närhet till grönområden. Lämpliga kompensationsåtgärder är möjliga i de naturdelar som blir kvar, alternativt i de fina men längre bort belägna grönområden som finns åt nordväst respektive sydost. Det är därför av vikt att även detta berörs i ett ärende av det här slaget.

Östermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Rolf Lindell m.fl. (S), ledamoten Marion Sundqvist (MP) och ledamoten Per Hamnström (V) enligt följande.

Stadsdelsnämnden föreslås besluta

1. att tillstyrka förslag till anläggande av tre konstgräsplaner på Hjorthagens idrottsplats samt byggnation av ny personalbyggnad m.m. samt
2. att uppmana Idrottsnämnden att i anläggningsförfarandet, vid uppförandet av ny personalbyggnad och vid upprustning och ombyggnation av befintliga byggnader, möta byggnadsstandarderna och miljökraven för Norra Djurgårdsstaden.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Rolf Lindell m.fl. (S), ledamoten Marion Sundqvist (MP) och ledamoten Per Hamnström (V) enligt följande.

Hjorthagens idrottsplats ligger intill Nationalstadsparken och i närheten av den nya stadsdelen Norra Djurgårdsstaden vilken kommer att ha en utpräglad miljöprofil. Det är viktigt att allt som byggs i detta område får en stark miljöprofil, också denna förbättring av Hjorthagens idrottsplats. Målet bör också vara att driftskostnaderna skall vara betydligt lägre än i dag. Det är fullt möjligt om det byggs exempelvis i passivhusstandard, görs investeringar i bergvärme, solvärmeteknik m.m.

Den nya personalbyggnaden bör också få en arkitekturmässig utformning styrd av miljötank, exempelvis med sedumtak, solcellsdrivna värmebläktar eller/och andra smarta lösningar.

Det här skulle kunna bli Stockholms första energismarta och miljöinnovativa idrottsplats, där gräddan av svensk miljöteknik finns representerad. Helt fossilbränslefri från början!

Det är som förvaltningen framhåller också av stor betydelse att en likvärdig plats för Valborgsmässaordnas. Valborgsmässofirandet i Hjorthagen har en lång tradition sedan generationer tillbaka. Det inleds med fackeltåg som startar vid kyrkan och går genom samhället fram till idrottsplatsen. Hundratals barn och föräldrar deltar i tåget. Barnen slänger facklorna i elden. Idrottsplatsen är för kvällen omgjord till festplats med servering, lotter, tal och sång. Under senare år har allt fler, även från andra stadsdelar, kommit och deltagit i det familjevänliga firandet. En nog så viktig detalj är att idrottsplatsen kan tillhandahålla vatten och slang.